

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyrium SS. martyrum Thyrsi, Lucij, Callinici, Philemonis, Apollodori &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

lateribus incendio dirutis, atque in carbones resolutis, infantis sui memor beati Iudoci peregrinus & cultor, consternatus est mente præ doloris angustia: Sanctumque Dei de morte infantis (quasi eum occiderit) redarguens, filium suum constanter ab eo requirere cepit: comminans, quod eum deceterò non vellet visitare, nisi suam ei prolem restitueret. Sed nec ibi defuit diuina misericordia, beato Iudoco in subsidium fideliter inuocato. nam qui tres Hebræos pueros olim conseruauit illæfos in camino ardenti, ipse quoque modernis temporibus & hunc à tanto conseruauit incendio. Inuentus est enim infans incolumis in carbonum congerie, qui manu sua tenella tangendo carbones, videbatur cum ipsis ludere. Exportato autem infante à patre eius extra incēdij locum, & à cunabulis leuato, cum omnium circumstantium admiratione, tam ipsa cunæ, quàm fasciæ & panni, quibus inuolutus fuerat, dissoluta sunt ac in cineres redacta: vt omnibus innotesceret euidenter, quod edacitas flammæ, quæ lapidum ac lignorum duritiam valuit dissoluere, tenerum infantem custodiæ beati Iudoci commendatum non potuit lædere.

Dan. 3.

Infans in medio igne conseruatur illæsus.

Cap. 11. Innumera S. Iudoci miracula.

De cæteris miraculis à Domino per beatum Iudocum operatis, in claudorum, surdorum, mutorum, cæcorum, paralyticorum, & aliorum diuersis infirmitatibus laborantium curatione, non est qui possit finem facere, aut ea numero colligere. Vnum tamen est, quod de summæ nobilitatis suæ origine, & de regio fastigio, etiam post mortem sibi voluit retinere, nè videlicet in ecclesia ipsius, vel vbicunque fuerit eius sacrum corpus, aliud ardeat, nisi liquor ceræ. Quod infortunio suo experti sunt quondam tres monachi, qui hæc probare volentes in ecclesia, vbi sacrum corpus eius fuerat delatum, non timuerant lucernas de sepo deferre: sed frustra, quia nullo modo poterunt eas accendere. Contigit verò in signum temeritatis suæ, duos ipsorum subitanea morte præoccupari: tertium autem nomine Petrum, qui à quibusdam contemporaneis nostris & visus & cognitus est, oris contractione puniri, qui ita deformis permanit omnibus diebus vitæ suæ, donèc spiritum redderet. Vobis iraque sanctum Iudocum annuatim deuotè visitantibus, ac vniuersis ipsius cultoribus, sit pax, honor, & lætitia cordis: vosque & vestra Dei conseruet gratia, & post hanc vitam sempiterna coronet gloria: quod vobis secundum suam promissionem præstare dignetur, qui viuuit in secula, Amen.

Vitio caleris in temerarios monachos.

SURI

9 ber
10 ber

RVIII

5

MARTYRIVM SANCTORVM MARTYRVM THYRSI, LVCII, CALLINICI, PHILEMONIS, APOL-

lonij & reliquorum: Authore Simeone Metaphraste. Habetur in Tomis Aloysij. Nos verò capitamargini adiecimus.

Decembr. 14. Cap. 1. Tit. 3. Gal. 4.

Quando non valet per se, tunc per homines aduersum nos bella diabolus excitat.

VM Dominus noster Iesus Christus, carnis inita societate, benignè, vt dicit Paulus, in terra esset versatus. (Misit enim filium suum, factum ex muliere, factum sub lege) vt & nos ad veritatis adduceret agnitionem per prodigia, per signa, per Apostolicum sermonem & doctrinam, per præclaros & admirabiles viros, qui postea fuerunt: & omnibus modis procuraret, vt reuocaremur à vitio: qui statim ab initio, nostro generi exitit inimicus, hæc videns, & nostram non ferens correctionem, mouit aduersus nos omnem, vt dicitur, lapidem: & cum ex se nos non posset aggredi, prioribus rursus vsus est machinis, & per alios excitauit seditiones, & bella commouit, & molitus est omne genus insidias. Nam cum artificiosè subijisset Decium, qui tunc Romanis imperabat, vehementer conturbabat, Christianos lacerabat, trahebat ad iudicia, eos maximis afficiens supplicijs, & postremò ipsa morte. Causa autem, quod non, relicto vero Deo, vanas & inanes deorum abominationes vt adorarent, persuaderi poterant. Quo tempore fortes pietatis athlete, Lucius, inquam, & Thyrsus, & Callinicus, reuera Callinicus, nempe præclarus vidor, mortem propter Christum elegerunt, prius multis cruciati supplicijs: quæ omnia superârunt tolerantia: & deindè ipsa quoque corpora, tanquam sanctum sacrificium, consecrârunt ei, quem desiderabant. Eos tulit

Insignis ei⁹ ignis gehennam in tuum caput, aut in animam potius accendere, duxi expedire cum ea, qua par est, fiducia ac libertate liberè tecum agere, tecumque differere, & ex te scire, quanam de causa relicto cæli & terræ & hominum opifice, opera manuum, quæ facta sunt ab hominibus, statuisti potius adorare, dicens, Pater meus es tu, ut dicam cum diuino Ieremia : & lapidi, Tu me genuisti : & ad Deum, qui te genuit, tergum vertens, & non faciem tuam : & omne studium conferens, nullamque vim aut necessitatem præmittens, ut omnibus hominibus, si fieri possit, persuadaas, ut malæ opinionis sint tecum participes ?

Cap. 5. Ad hæc Præses : Importuna hæc & nimia dicendi libertas, ostēdit te laborare morbo eorū, qui dicuntur Christiani. Verumenimverò inaniū harum interrogationum & nugarū solutiones mitte ijs, qui sedent in scholis, qui publicis scilicet sunt curis vacui. Illi enim singula horum apertè tibi soluent. In præsentia autē cede iussis Imperatoris, & accedens, dijs sacrificia. Sin minùs, importunorum verborū opportunam inuenies tormentorum remunerationem. Ille verò, Cùm sitis, inquit, Dei signa ratione prædita, qua vos ille honorauit, nihil vos stultè facere oportet & contrariationem : sed iudicio & diligenti examinationi omnia permittere. Si autem vis ipse ea se-

Rationalis homo, oia quæque iudicio & diligenti examinatione ponderare debet.

qui, quæ citra ullam rationem decreta sunt ab Imperatoribus, cùm mihi nunc non sit persuasum, ut abiurem Christianissimum, fac ipse, quod est tibi constitutum. Cumbrius verò : Fortè, inquit, quòd tecum benignè & leniter agamus, idèd te arrogantem effecimus & insolentiorē. Sed cùm te videam ad eò intelligentem, & tam acuti & solertis ingenij, suadeo ut pareas antequam crucieris. Nam pulchra quidè res mutatio in melius, quando cunquè ea facta fuerit. Sed neque ipsum id, quod oportet, intelligere, neque alteri dicenti parère : cùm multa autem prius passus sis tormenta, deinde discere id, quod est vile, non existimo id effugere suspicionē amentia. Vade ergò iam ad templū, & dijs redde quæ iusta sunt. Sic enim & eorum, quæ præcesserunt, veniam consequeris, & magno Imperatori euades familiaris, & toto vitæ tempore à nobis in honore habebis. Martyr autem : Ego, inquit, de rebus præsentibus diū deliberavi, neq; me omnino aggressus nunc es minimè præmeditatum. Nam cùm rem prius multis examinassē rationationibus, & vestra simulacra, immundaq; altaria & sacrificia summè irrisissē, puram & veram fidem elegi Christianorum. Quamobrem si quid tibi contra nos permissum est ab Imperatore, nè sis negligens.

Egregia illius ostentia.

Cap. 6. Statim ergò cùm illi iam diū iatumesceret animus, adolescentes aliquot manu valentes, vehementer insultantes, iussit pugnis cedere martyrem. Deinde cùm eum loris è summis manibus & pedibus fortiter alligassent, vtrinque violenter trahebant, ad eò ut ei soluerentur compages articulorum, membratimque & particulatim discerperetur. Ille autem etiamsi hæc pateretur, non modò vultu nullum signum doloris præ se tulit, sed visus est potius lætior, florentibusque genis ac purpureis. Quæ de causa hoc non sufficere ad cruciatum ille immitis arbitratus, & alioqui inuidens alacritati & flori vultus, martyrem quidè soluit è vinculis : cilia verò & oculos iubet ferro confodi. Hoc autem factò, veluti diuina quadam audacia repletus Thyrsius, Præsidem maiori arguebat libertate, & ijs, quæ ab illo patiebatur, vtebatur ad ea probanda, quæ ab eo dicebantur. Animum ad me attende, dicens, quem, quòd ad te quidè attinet, innum erabilibus tradidisti mortibus : & vide ineffabilem Christi mei potentiam, quemadmodum nos impleat audacia, & virtute nos accingat calor : & permittat, ut sim particeps propriæ eius formositatis. Nam quo mihi corpus magis perdis, eo maiorem mihi adijcis pulchritudinem. Quæ enim pro Domino suscipiuntur stigmata, quouis ornamento pulchrius adornant & animos & corpora : & sanguis, qui pro ipso funditur, veluti nos irrigans, efficit ut simus vultu læto & alacri.

Cap. 7. Ad hæc autē vir ille pestifer & exitiosus, cùm non haberet quid ageret, aut quomodo viri illius generosi reprimeret loquēdi libertatem, & illius linguæ vitaret plagas : ceteri verò cruciaretur animus, & ira ferueret, iubet gladiibus æneis eius verberatas maxillas vnà cum dētibus excuti martyri. Sed cùm hunc quoquè sustineret cruciatū athleta, eademque prius erat ei lætitia & alacritas, & in omni tempore benedicebat Domino, & perpetuò in ore eius canebatur eius laudatio : quæ quidè iræ fornacem accendebant, & flammam magis excitabant Præsidi. Quid ergò ? Nè putes, inquit, Thyrsè, fore ut hucusque tibi sistantur, quæ sunt grauias & aspera. Nam quæ præcesserunt quidè, erant parua quædam, & quæ temerè tempus nobis suggestit : quæ autem deinceps, ostender tibi experientia, & scies deceterò, qualia sunt præmia eorum, qui non

SURI
 9 ber
 10 ber
 RVITI
 5

non obediunt. Martyr autem, Eugè, inquit, nè hæc maxima nobis bona inuideris. Non inuidebo, inquit: sed illa tibi pro viribus suppeditabo affatim & munificè. Statim autem supra ignem liquefactum est plumbum, & lectus fuit propositus, & super eum pronus extensus fuit iustus. Hic verò mihi considera, quàm esset Præses improbus & peruersus. Interim ad eum adducit quosdam præstigiatores, & qui erant apti ad persuadendum, tentans martyris dissoluere & enervare constantiam: qui quidem cum eo iucundè colloquebantur, & confulebant, vt aliquid remitteret de hac nimia pertinacia, & tandem pareret Præsidi. Sic enim, inquirunt, & imminens effugies periculum, & magnorum eris bonorum particeps. ignoscet autem omninò Deus tuus incæcillitati naturæ, & hoc omninò non ægrè feret, cum sit magna ex parte benignus & clemens, vt audimus.

O inuidiam
martyrem.

Fallacia di-
aboli.

Martyr verò: Propter hoc ipsum, inquit, stabo fortiter, & pro ipso tormenta sustinebo. Si enim vos, cum auditis nunquam terminanda, quæ vos manent, supplicia, nequaquam cõuertimini, neque declinatis apertum animæ periculum: cur non ego hos, qui sunt ad tẽpus, magno & generoso animo sustinuerim cruciatus, qui regnum celorum habent remunerationem, & bona, quæ sunt post finem nos exceptura, & perpetuo futura? Sed quandiu vos malignè vestra sponte vos geretis, contra tam manifestam contententes veritatem? adeo vt vel hoc plumbum vestræ malitiæ ferat remedium, & multos tradat igni, qui non potest extingui, vt impietatem vestram inmedicabilem puniat in æternum? Atque ille quidem hæc dicebat, diuina eius corripente gratia: Illi autem (vilia enim sunt, ait diuinus Iob, veri viri verba) eum nudum garriputantes & loqui temerè, feruens adhuc plumbum & valdè candens, in nudum eius tergum effundunt. Plumbum verò in superficie tantum & leuiter id attingebat, nihil omninò eum offendens. Illinc autem repentè tanquam fluentum aliquod profusus (opus est hoc, ó Christe, tuæ virtutis) interimit multos ex incredulis. Atque martyr quidem è læco surgit illæsus: miraculum verò ingenti timore afficit eos, qui aderant: quinetiam ipsum Præsidem valdè obstupefacit.

Cap. 8.

Feruens plũ
bum in eius
corpus fun-
ditur.

Nihil eum
lædit.

Vide mira-
culum.

Ceterum quum oporteret intelligere, & agnoscere quisnam esset, qui posset hæc faceret, erat ille sua sponte verè cæcus, (Vidistis enim sæpè, inquit Esaias, & non custodistis: apertas aures vestras, & non audiistis) & magis iratus fuit martyri, & eum vocauit præstigiatorẽ & veneficum, & quæ sunt huiusmodi. Deindè etiam eum acerbioribus affecit supplicijs. Sed ille permansit cõseruans adhuc eandè animi fortitudinem, & vox quædã ex alto est audita, quæ athletæ magis addebat animum: & impiorum quidem perturbabat animos, dubiosque reddebat & perplexos: pios autem fidei petra stabiliebat, maiusque & alacrius animi studium afferabat. Non ferens itaque Præsides decus, sanctum statim vinctum mittit in custodiam, dicens opus esse maiori deliberatione, & nouis tormentis aduersus hunc monstrorum effectorem, cuius est insignis amentia & insolentia. Ille verò tunc Domino supplicabat vehementius, & rogabat, vt ei fieret coniunctior: precabaturque, vt per baptismum ab eo adoptaretur in filium. Nondum enim erat mysterijs initiatus, & nondum absolutus in rebus Christianorum. Ille verò circa mediam noctem ad eum accedit, & baptismum dat ei dupliciter: nunc quidem per aquam: paulopost autem etiam per martyrium, quo quidem ipse quoque fuit baptizatus.

Cap. 9.

Esa. 42.

Cæcitas cõ-
solatur.

Iterum mit-
titur in car-
cerem.

Statim ergo & ianua carceris sua sponte sunt aperta, & solutus fuit martyr à vinculis: & egressus è carcere, venit ad quendam Phileam Cæsarensium Ecclesiæ Episcopum, qui propter terrores impiorum, & sedem & cõterus declinans, seipsum celabat & occultabat. Hic ergo Episcopus, qui olim de Thyrso, & de eius libertate & animi magnitudine audierat, eumque admirabatur, & in honore habebat, cum eum tunc vidit ad se accedere, protinus prõcidit ad eius pedes. Ille quoque cum similiter prõcidisset ad pedes Episcopi, eum erigit, & Noli, inquit, ó venerande pater præripere aliquid à nobis tibi debetur. accessimus enim, vt benedictionem assequeremur, non vt benediceremus. Cum dixisset autè Episcopus, oportere eum benedicere, vt qui præbuerat satis magnã virtutis probationem, & splendidiorẽ effecisset vestem spiritus per preparatum & difficilium rerum tolerantiam: Martyr, Propter hoc ipsum, inquit, huc accessi, vinctus erer veste incorruptionis, & per aquam & spiritum sanctum regenerarer. Nondum enim sum diuinum baptismum consecutus. Nè cunctis ergo, sed facias quæ desidero, & quæ pietati conueniunt. Cum protinus ergo peracta essent, quæ in eo sunt, Thyrsus sanctum suscipit baptismum: & deindè adiciens, Domine Iesu Christe, Deus

Cap. 10.
Diuinitus
ei carcer
patescit.

Baptizatur
à Philea epi-
scopo Cæsa-
reensi.

Deus meus, dicit, qui me dignatus es per aquam cōsummari & spiritum, dignare me, ut ego eodem, quo tu, baptizer baptismo, & bibam tuum calicem, & tuæ morti conformer. Deindè etiam cū pauca esset locutus cum Episcopo, & se inuicem imperiti essent benedictionibus, martyr reuertitur in carcerem, præunte ei diuino lumine & sequentibus Angelis, vt ij apertè videbant, qui digni erant videre. Quo in loco rursus consuetis inuigilabat precibus, & cum Deo loquebatur per ocium.

Cap. 11.
Syluanus
Comes cru-
delissimus.

Alio autem alium studente vincere in vitio, & Imperatori in primis impio volente gratificari maiore improbitate, Syluanus quoquè quidam, genere quidem Persa, dignitate autem Comes, in supplicijs verò de pijs sumendis crudelis & inexorabilis, petijt ab Imperatore, vt esset examinatus eorum, quibus permiffum est punire Christianos. Cū ergò liberam, & reddendæ rationi non obnoxiam in eos accepisset potestatem, venit Niceam, libamina & sacrificia peragens dæmonibus, & eis conuiuia celebrans sanguine Christianorum. Hic de magno Thyrsò ei significatur, quòd & nullis vinci posset tormentis, miraculisque & prodigijs homines obstupesceret. Statim autem mittit quosdam ex suis, vt simul quidem & virum seruarent tutius, & verbis quoquè ipsi eum adorarentur, & compellerent ad negandam religionem, & terrore Comitum animum eius prius labefactarent. Deindè ipse quoquè accedit: & primùm quidem magnificè sacrificat maximo, qui est apud eos, Ioui: Sequenti autem die cū simul cum Cumbrio sedisset pro tribunali, & Thyrsum sisti curasset, omnibus audientibus ea iubet legi, quæ fuerant prius examinata. Quod cū factum esset: Nè existimes, inquit, ò Thyrsè, ea quæ instant fore similia præcedentibus: sed quòd Imperatori futurus es coniunctior, & quo tibi maiores habebuntur honores, si illius decretis paruèris: eo rursus acerbiora senties supplicia, si pergas hanc improbam tenere opinionem. Martyr verò: Qui me tui, inquit, confessoris supplicijs fecit potentior, Dominus meus Iesus Christus, ipse mihi quoquè nunc assistet, & à vestris manibus eripiet, qui ipsi soli seruiò, & eum solum nõui Deum: simulacra autem & deos gentium apertum ludibrium voco & deceptionem. Sed si mittens vim afferre, maioris persuasione, & eius quod rectum est, iudicio contendere, dic mihi iam, cui nam & quemadmodum me vis sacrificare? Ego autem si nihil potero contradicere, parebo omninò, & non aduersus res validas inaniter decertabo.

Coram eo
sistitur S.
Thyrsus.

Cap. 12.

Excipiens itaque statim Syluanus: Eamus, inquit, in templum, & tunc tibi erit manifestum, cui sis sacrificaturus. Cū in proximum ergò templum iuissent, quod erat Apollinis, hic Comes dixit, ostendens imaginem: Hic est deus, quem colimus: eum cū placaueris, ò Thyrsè, & obtuleris sacrificium, validum habebis custodem, & aliorum deorum parabis tibi benevolentiam. Martyr autem, Vide, inquit, quodnam offeram sacrificium, & quemadmodum eum placabo. Cū omnes verò in eum animum attendissent, ille manus simul & oculos in cælum tollens, Dei virtutem inuocat ineffabilem: & cū tonitru repente erupisset, in terram cecidit statua Apollinis, & resoluta fuit in cinerem. Conuersus ergò martyr ad eos, qui circumstitebant, Videte, inquit, quòd qui sunt apud vos dij, sunt solum figmenta, qui nec veri Dei possunt vel solam sustinere inuocationem. Ad hæc ira inflammatus Syluanus: Ego tuas, inquit, præstigias omninò conteram & delebo, & ostendam quænam percipiat ex eis utilitas. Continuo autem iniectus est martyr in ferream quandam machinam, & eum ferrei discerpebant pectines: & auellebantur quidè fibræ corporis: carnes verò continua defluebant in terram: promptum autem & alacre eius animi studium non dissoluebant, sed eius zelum & ardorem magis irritabant.

Cap. 13.

Quoniam autem visus erat deficere, & ne minimum quidem vitæ ei videbatur esse reliquum, relaxatus quidem è tormentis: Cū eum autem sistendum curasset Comes, Vis, inquit, rursus vt prioribus tuis incantationibus & maleficijs contra deos, vt tibi quoquè rursus largiamur secundas remunerationes? Atqui totum tuum corpus tormentis est consumptum: propemodum verò tibi quoquè deficit anima. Ipse autem, quem colis, & quem tuum dicis adiutorem esse Deum, vbi est? Sed quando perseuerabis in ijs, quæ sunt inutilia, & non videbis vile, quod est tibi propositum ante oculos? Martyr verò: Quid non sentis, inquit, Christi, quæ est in me, virtutem, quæ mihi adest manifestissimè, & me aduersus hos insultus confirmat? Quomodo enim corpus terrenum & adeò imbecillum, posset talibus resistere difficultatibus, si non ei supernè diuinum daretur auxilium? Vt qui ergò certè scias esse immutabilem mihi confessionem, & nulla ratione meum posse animum conuerti, fac quod tibi

Præclara ei
vox.

SURI

gber
Hobes
RVIII
5

ibi visum fuerit, & à nullo abstinere eorum, quæ statueris. Tunc cum iussisset Syllanus maximum afferri leberem: & cum quidem aqua impleuisset, & vehementer bullire fecisset, Thyrsi autem pedibus funem alligasset, eum demisit capite. Ille verò ne in tali quidem periculo constitutus, eguit defensore. Sed ille quidem Christum inuocabat, pro quo hæc pati elegerat: lebes autem protinus est disruptus, & aqua est effusa: & illæsus conseruatus fuit martyr. Porro autem Iudex tam apertè videntibus omnibus pudore affectus, arrogantioribus vtique & superioribus verbis tegebat dedecus: In teipsum, dicens, ô Thyrsè, vtis præstigijs & incantationibus. Nam quo magis contrà aliquid machinaris, mihi quidem iram magis accèdis: in teipsum verò acerbiora comparas supplicia.

Eccè tyrannum immatissimum.

Martyr diuinitus liberatur.

Sed tunc quidem cum esset alijs curis occupatus, martyrem rursus tradit in custodiam. Postea autem cum Apameam maritimam quandam ciuitatem cum illius loci præfide esset profecturus, vinculis Thyrsò iniectis, iubet eum per eos, qui ipsum sequebantur, ponè trahi. Cum verò non procùl essent à ciuitate, arbitratus Syllanus primum quidem turpe esse eum circumducere: deindè etiam & vinculorum & longæ peregrinationem, pietatis constantiam relaxasse martyri, aliam rursus ei adhibet perditionem: & cum ingressum paululum sustinuisset, producit Thyrsum in suum conspectum, & dixit: Vel dic te sacrificaturum, vel à vita miserè excedes. Cum is autem prioribus consequens dedisset responsum: quinetiam subiunxisset, Immò verò vestra mox erumpent anima, ad maiorem iram ipsi sunt incitati, & iubent eum cum plebs trahi Apameam vsque: Illic verò cum suis, aiunt, præstigijs in mare iaciatur: in quo malus malè peribit, & nec sepulturam quidem consequetur post mortem. Nonnumquam peruenierant in ciuitatem, & martyris euènit prædictio. Nam Syllanus quidem repente fuit membris solutus: Cumbrius autem vehementi febre correptus, ambo miserabiliter vitam quarto die finire. Fertur verò, terram non admisisse eorum corpora, donèc martyr precatas, eam proflientem & se vibrantem placuit, & miseris illis reconciliauit.

Cap. 14.

Prædicit tyrannus interitum ipsorum.

Tyranni percutunt.

Cum isti tam infeliciter è vita excessissent, & suæ in martyrem insolentia iustas penas dedissent, in custodia & vinculis Thyrsus ab illo die vigintitres dies fuerat conseruatus. Deindè venit quidam alius Præfes, non solius eius, quam prior habebat, potestatis, sed morum etiam successor: qui barbara lingua nominabatur Pandus. Is cum venisset Apameam, & in medio concionis, quæ ipsi erat congregata, constitisset, & quæ de Imperatore dici solent, dixisset, scrutans deindè quæ facta fuerant ab ijs, qui ipsum præcesserunt, & acta illorum perlegens, incidit in ea, quæ de martyre Thyrsò decreta fuerant. Et cum partim quidem ex actis, partim autem ex circumstantibus omnia didicisset, publicum in diem sequentem ei theatrum congregat: & cum examinandù Thyrsum produxisset in medium: Tu es, inquit, Thyrsus, qui Imperatorum contumelia afficis, & in ea te insolenter geris, & magni dei Apollinis contriuisisti theatrum: Ille verò, Ego sum, inquit, qui non pareo iniquis edictis, neque operibus manuum hominum offero sacrificium: sed soli Christo sacrifico sacrificium laudis, & eum verum Deum nomino. Ille autem similiter nugans, atquè Iudices qui præcesserant, & putàs se posse minis terrere eum, qui terreri non poterat: Tu fortasè, inquit, adeo securè magnificè loqueris, quòd putes te simile nunc quoquè habiturum esse sacrificium, & cruciatus adeò tolerabiles: & audacter ac cõfidenter loqueris. Sed hæc te nihil iuuabunt, cum nostrorum tormentorum feceris periculum. Quamobrem reus relictus sermonibus, accede & dijs sacrificia. Sin minus, cum passus fueris, scies, & fortasè obliuisceris omnium præcedentium. Martyr autem: Scio, inquit, vnum quoniamque vestram contendere, vt præcedentes crudelitate & impietate superet. Sed mea est in Christo fiducia, fore vt & vestros insultus facillè feram ac superem, & martyris corona sim redimitus. Et sic quidem admirabilis athleta.

Cap. 15.

Eis succedit Præfes equè crudelis, nō mine Pandus.

Coram illo exhibetur Thyrsus.

Hæc quidem valdè conturbabant & pungebant cõmunem inimicum, nec ferre poterat pietatem resplendentem in martyre: sed ad eum latenter accedens, ei conlata, & qualia ei, qui eum præcesserat, suggererat, etiamsi diuina è superis sententia eorum prohibuerat, talia huic quoquè nunc suggerit: & hinc cum statuisset Iudex esse laboriosissimum, qui in aquis accipitur, interitum: & hinc rursus duo contingere grauissima, nempe quòd & martyris corpus careat sepultura, & Christiani hoc damnum patiantur, vt qui sic priuentur reliquijs in cõmune vtilibus: cum eum tute ex omni parte ligasset, & in saccum immisisset, dimittit in mare triginta stadijs procùl à litore.

Cap. 16.

S. martyr in mare iactatur.

ULLS

Præclara
Christi vir-
tus eum eri-
pit.

litore. Sed ignominiam rursus, & dedecus rursus apertè induerunt, qui magnificè & elatè aduersus eum loquebatur, & in casum visi sunt consilium cepisse. Nam cum repente sacculus esset disruptus, chorus virorum candidatorum (ô miraculum) excipit martyrem: & tanquam per siccum solum ingredientem, rursus deduxerunt in terram. Cum hoc ergo vidissent, qui eum in profundum iecerant, repente tremebundi & timore affecti, veniunt ad Præsidentem, & quod factum fuerat, renunciant. Ille autem citò venit ad litus, furioso & cædem spirante vultu intuens: & cum solum stantem vidisset martyrem: Certè miræ sunt, inquit, vestra præstigia & incantationes, per quas sic etiam mare, vt video, frenatis, & elementorum naturæ vim affertis. Sed ea vobis nihil omninò proderunt: immò verò plures cruciatus afferent, & tandè violentissimam mortem conciliabunt. Martyr autem: Quousquè non intueberis, inquit, tu qui es apertè cecutiens, & dijs tuis patiens similia? Nam cuiusmodi, inquit, sunt hæc præstigia & incantatio, serua facere elementa, & ea accipere cedentia voluntati? Quis autem eorum, qui sunt apud vos præstigatorum, aut eorum, quos vos deos esse censuistis, quorum sunt præstigia & deceptio, quorum visa & dolosa omnia signamenta & artificia: quis eorum omninò tale quid fecit, vt homo qui iacitur in profundum, Angelorum manibus suscipiatur, & pedes mare transmittat, illæsusque & sospes in terram veniat?

Cap. 17.

Hic quippia
deesse vide-
tur.

Martyr cru-
deliter tra-
hitur & fla-
gellatur.

Ad hæc Præses: Etiam si sit planè difficile, ei, qui captus est errore Christianorum, vitam eripere eo modo, quo quis i, propter ea, quæ ipsi contrà callidè excogitat: at ego tibi simul & difficilem & celerem mortem excogitabo. In presentiarum autè me festinantem Cæsaream, hic quoquè me sequatur, dixit ijs qui adstant, vt trausus, & virgis validè tergum cæsus: vt illic consequatur ea, quæ desiderat, præmia & remuneratones. Hoc autem factò, postquam intellexissent Cæsareenses nouum ad eos aduentare Præsidentem, qui Thyrsum adducebat in vinculis, omnes simul exierunt, specie quidem vt Præsidi irent obuiam: re vera autem, visuri Thyrsum. Desiderabant enim eum videre, vt qui vel ex hoc solo possent consequi gratiam. Postquam verò fuerunt in ciuitate, martyr quidem statim coniectus est in carcerem: consultant autem Præsidi, quibusnam modis eum consumeret, visum est eum in bestias immittere, hanc enim iudicauit mortem esse acerbissimam, & qua vitari non poterat. Iubet ergo ad ipsum montè turrem ædificari ligneam, & sænas feras omnis generis in eam immitti: fame verò multorum dierum irritari eas ad sæuitiam, & deindè in medium earum iniici martyrem. Cum hæc autè perfecta fuissent triginta diebus, vniuersum populum in concionem congregat Comes ad templum Iouis, splendidumque & magnificum parat sacrificium: & sicè custodia educit Thyrsum tradendū bestijs. Quod verò erat omnium grauissimum, & validum ad eius mouendum animum, & incitandum ad abnegationem, cum hoc fortè excogitasset inimicus, eum circumstantis multitudo cognatorum & amicorum rogabat, vt sibi parceret, & effugeret horridum illud genus supplicij, faciendo quod iubebatur. Sic enim, aiebant, non solum nulla mala patieris: sed etiam honores consequeris, & eris Imperatori valdè familiaris. Ille autem nequam ad hæc fecit, quod primi parentes: sed potius id, quod Dauid, non prebens aures acerbis serpentibus & malis consultoribus: surdus verò erat sicut ille, & mutus, non os omninò aperiens.

Cap. 18.

Martyr irri-
der Præsidi
stultum.

Precibus
energit Io-
uis imaginè

Adducitur autem ad Præsidentem, qui peragebat sacrificium. Ille verò cum vidisset martyrem: Ecce, inquit, supra modum suimus in te clementes, qui tibi ad delibendum tantum temporis concessimus. Si ergo & ipse ea, quæ oportet, tibi consulisti, & ex te cognouisti id, quod tibi futurum est vtile: cum & totam patriam videas Ioui maximo deo sacrificantem, sacrificia ipse quoquè accedens, & liberare ab omnibus minis & periculis, & ab acerbo vitæ exitu. Sin minus, te bestiarum discerpen t vngues & dentes, propter quæ nullus erit omninò tibi adiutor, & qui te à malis liberet. Martyr verò fingens quandam vtiqùè pœnitentiã: Ego quidem, inquit, iam pridè m factis me colatur Iupiter, non abcessissem nunc à meis ciuibus: sed de more cum eis sacrificassem. His auditis, lætatus est Præses, vt qui iam generosum illum cepisset Thyrsum: & statim cum eo lætus ad templum accedit, &, solum, dicit ei, sacrificia. Ego enim sum tibi huius rei fideiusor idoneus, quod tibi nullus deorum irascetur. Cum ergo attentus esset martyr, & ad verum Deum quasdam fudisset preces, repente veluti quidam terribilis irruens terramotus, conterit quidem ipsam Iouis imaginem, & humi

SURI

qber
Hober

RVIII

5

& humi deiecit: metu autem labefecit animos infidelium, qui relicto sacrificio, fugerunt quam potuere celerimè: in templo verò remansit solus athleta. Cùm itaque fraudem intellexisset Præsès, suam quidem accusabat benignitatem & clementiam: efferebatur autem magis aduersus martyrem, vt qui fuisset deceptus, & non solum non persuasisset, sed etiã tam insigni affectus esset ignominia: & idè acerba morte eum afficere studebat, qui & ipsum & illius deos tam graui affecisset iniuria.

Cùm ergò sciret fore, vt, quod iuberet, statim effectum redderetur, & turris fuisset edificata, & fame esset irritata bestiarum feritas, vt nec à lapidea quidem abstinissent natura, iubet athletam proijci in medium earum. Solus ergò eis fuit martyr dimissus, sed quidam ei diuina à superis aderat gratia, quæ quidem faciebat, vt videretur is cum tribus alijs.

Cùm eum ergò in orbem circumdedissent bestia, placidè & mansuerè eum adstare, & martyri amicè blandiebantur, perindè ac si iam diu fuissent cicures & mansuetæ, & ei familiares. Ipse autè manibus in altum sublatis, Ago tibi, inquit, gratias Domine Iesu Christe, quòd in me tuum nomen sanctum effecisti gloriosum, & effecisti admirabiles tuas misericordias, bestiarum ora mihi obstruens, sicut olim Dauid tuo famulo. Tu ergò, qui & tunc & nunc facis res tam admirabiles, & tam præter opinionem, effice, ô Rex, efficaci tuo nutu, qui sub adspèctum non cadit, vt hæ feræ

agrestes redeant vnaquæque in sua habitacula, ex ijs, qui adsunt, neminem lædentes. Hæc cùm Deum esset precatus, ad bestias conuersus, in nomine, inquit, veri Dei, reuertimini rursus, vnde vnaquæque venerat, nemini damnum afferentes. Protinus ergò bestia quidem erumpebant: Cùm verò timor inuasisset eos, qui circumstantabant, & alij alio fugere contenderent, illæ magno cursu tendebant ad sylum. Miraculum autem multos induxit infidelium, qui Christi parti se adiunxerunt.

Cùm autem hæc cognouisset Præsès, in dubio erat, quidnam esset sibi faciendum, & quem admodum eum vlsceretur pro meritis. Propterea omnibus corporis partibus ei iniectis vinculis, in præsentia quidem eum coniecit in carcerem. Cùm verò intra paucos dies abiturus esset Apolloniam, (ea autem ciuitas non procul à Cæsarea) iubet Thyrsum sequi tractum à militibus. Cùm venisset ergò in ciuitatem, & res illæ ordinasset ex sententia, quoniam de omnibus, quæ in ea erant, volebat erigere tropæum impietatis: vt & sacrificij essent cum eo participes, & ad illius deos animam adiungerent, statuit oportere eos terrefacere per suam in Thyrsum crudelitatem: vt metu, nè eadem eis inferrentur, nemo esset qui non pareret. Nesciebat verò se, vt dicitur, gladium in seipsum acuere. Publicam quidè in templo Apollinis, quod omnibus, quæ illic erant, & alta magnificentia, & imaginum multitudine erat maxime insignis, congregat concionem. Iubet autem quosdam iuuenes, mente crudeles, manu valentes, ante illas idolorum imagines martyrem adducentes, grauius eum

regis conscindere. Ille verò tanquam in somnis ea patiens, ad ea quæ erant molesta se aspera, nihil se cõuertebat: sed ad verum Deum suam transmittens cogitationem, quæ & abyssos exiccat, & montes solo adspèctu liquefacit: Veniat manus tua super me, inquit, Domine, & nè procul abesse velis auxilium tuum à me: sed attende ad defensionem meam, & nè pudore afficiar, quòd te inuocaui. Hæc ille quidem est precatus: Deus autem effecta reddidit è superis. Nam & repente horribilis strepitus audiebatur in ciuitate: & acutissimis quidem dolorum stimulis Iudex feriebatur: Diuinitus punitur præses & tortores.

solæ sunt autem dexteræ martyris tortoribus, & humi deiecta est multitudo imaginum, & humi iacebat turpiter. Diuina ergò voluptate repletus Thyrsus: Cur non tuis manus porrigis, irridens dicebat Præsidi, qui tam turpiter iacent, & tuo indigent auxilio: sed in medio eos despicias theatrò, ad irridendum expositos ijs, qui non ceccant? Ille autem etsi grauius tangeretur doloribus, non erat tamen eius curabile. Sed, scelerati Thyrsi, aiebat, præstigiæ grauiorem mihi morte vitam omnino efficiunt.

Hæc autem Apolloniæ vir quidam, nomine Callinicus, nobilitate clarus & intelligentia, & qui in patrios deos semper magnam ostendebat superstitionem: eratque illic sacerdos & minister: & idè æquè, atquè dij à Græcis omnibus habebatur in honore. Is iam pridem attendens ea, quæ mirabiliter & præter opinionem vi superna fiebant à martyre, cùm etiam imaginum interfuisset euersioni, & vidisset malum, quod ceciderat in Præsidem, deos quidem suos magne condemnabat imbecillitatis: femine autem pietatis in animo suscepto, sensim apud se, Qui à Thyrsò, inquit, prædicaris

Cap. 19.

Bestiis obiectus, blâdissimè ab eis accipitur.

Dan. 6. & 14.

Bestiæ ei obediunt.

Multi visò miraculo consentiunt Christum.

Cap. 20.

Virgis dirissimè caesus, tertè tranquillissimè.

Diuinitus punitur præses & tortores.

Cap. 21.

caris

ULLS

Callinicus
vir nobilis
ad Christum
conuertitur.
Iridet Prae-
sidem.

caris Deus, qui tot & tanta per eum admirabiliter fecisti prodigia, tu quoque me tanquam recentem electum militem suscipe, & me iam confirma ac corrobora aduersus inimicos veritatis. Hæc cum apud se cum vniuersorum Deo differuisset, accedit Præsidentem artificiosè irridens: Clarissime, inquit, Præsides, hic homo, qui tormentis miserè conteritur, Iouem supremum deorum in terram deiecit & cõtriuuit, Phœbum Apollinem iam tertio confregit. Quinetiam ipsum Herculem, qui in bellis est inuictus, prostrauit: non manibus, non armis, non ense aduersus eum indigens: sed solo verbo nudo & Christi inuocatione: idque cum ille crucem & mortem sustinuerit. Si ergo vestra videtur potentia, accedamus, & Hercule, deum qui in malis fert opem, erigamus: & rogemus, ut respiciens ea, quæ iam olim de ipso iactantur, ad sit tyrannide oppressis Ioui patri & diuino Apollini: (ij enim videntur dormire graui somno oppressi) & hoc ei quartumdecimum certamen adscribemus.

Cap. 22.

Irrisionem autem non intelligens Præsides, Cum ergo, inquit, me malè habeam, & sim infirma valetudine, vade ipse, & nobis placare deos, & aduersum prodigiorum effectorem hunc Thyrsium citò eos excita. Callinicus verò: Sed arbitror, inquit, esse maximam potentiam Dei, qui eos deiecit: & vereor, nè sibi quidè ipsi possint opem ferre. Tunc Præsides dolorem intelligit: & Num tu quoque, inquit, ô Callinice, viri huius scelerati captus es prestigij? Ille autem, cum ne eum quidem amplius loqui sustinuisse, (neque enim deceterò pietatem celari patiebatur) statim excurrans in domunculam, tondet capillos, deponit barbam, exiit vestes: & cum eas sustulisset manibus, portat vsque ad Præsidentem: & cum illas iecisset ante pedes: Accipe, inquit, pilos meos, ô Præsides, & vestem quæ nidor sacrificiorum, & fumus, & torrens sanguinis, & mysteria dæmonum polluerunt. Nam cum eis quoque priore abijcio errorem, ut qui nouam viuendi formam acceperim, & iam factus sum Christianus.

Eximi? Cal-
linici fetuor

Cap. 23.

Eius repen-
tina conuer-
sione obtu-
pescit præ-
sides.

Præsides autem illa repentina obstupescit mutatione: Quid verò, inquit, Callinice, tantum illius prestigiatoris valuerunt prodigia, ut te generosam animam, ministrum deorum, illorumque interpretem & sacerdotem, qui ab illis magnam assequeris beneuolentiam, abduxerint à patria religione, & ad extremum attraxerint in teritum? Callinicus verò: Ex multis quidem, inquit, etiam alijs sum persuasus: maximè autem talis mutationis causa est ipse Hercules, qui tot quidem certamina, ut de eo narrant fabulæ, perfecit: nunc autem ne nudo quidem viri verbo restitit: sed adeo miserè cecidit, & ostendit esse iucundas fabulas, quæ de ipso & alijs dijs iactatæ sunt ab hominibus: Rursus autem Præsides: Nequaquam, inquit, sed illius prestigiarum, & similiarum prodigiorum amor id tibi persuasit, existimantem reipsum quoque posse facere similia. Sed neque prestigiatorem illum & planum neque te hæc inuenerint, nisi te tuorum pœniteat delictorum, & pristinos honores rursus dijs reddideris.

Obsecratus
iudex, ascri-
bit virtutè
diuinæ præ-
stigij.

Cap. 24.

Ille verò volens apertè cõuincere ignorantiam Præsidentis, (Sciebat enim apertè, sciebat ei quoque ad futurum Thyrsi Deum, & sua in eum ostensurum prodigia) Quoniam, inquit, ô Præsides, non rectè tibi se habet corpus, & putas me deceptum esse figmentis, & visis: accedamus, si videtur, ad magnum Aesculapium, & cõmuniter obsecremus, ut morbum tibi sedet, & liberet à doloribus: & tunc scies, nihil omninò fingere, nec visione quicquam apprehendere mihi vnquam venisse in mentem. Eorum ergo, quæ dicebantur, ille modum non intelligens: sed hæc simpliciter dicta esse arbitrans, & iam Callinicum aliqua duci pœnitentia, eum statim assumens, latus perrexit ad templum. Postquam autem ingressi sunt execranda illa adyta, mente attendente Callinicus, Domine Iesu Christe, inquit, qui per famulum tuum Thyrsium à me agnitus fuisti verus Deus, qui me, qui millies te offendi, & legem tuam sum transgressus, non repulisti, tu quoque surge nunc ad auxilium meum, & in me quoque rursus tuam ostende potètiã. Hæc dicebat, & ecce vox quædam ex alto audiebatur, quæ & eius animo addebat audaciam, & excitabat ad brauium supernæ vocationis. Ille autem, cum ex eo esset repletus audacia, & nomen Christi esset effatus, vehemèter & minaciter increpat simulacrum Aesculapij. Tanta verò statua paruam non tulit increpationem: sed statim cadit ad illius pedes, perinde ac si quædam manus ei vim attulisset. Ad Præsidentem itaque intrinsecem. Adspice ergo, & cognosce non esse prestigias nec artem, quæ adsunt: sed Deum aliquem in me operari, qui in te quoque potest eadem facere miracula, si tantum in eum credideris. Animo ergo valde anxius Præsides, quod iam ipsius quoque

Callinicus
caelitus cõ-
firmatur.

Euerit sta-
tua Aescu-
lapij.

Includitur
in carcere.

Callinici fecisset iacturam, tunc quidem eum includit in carcere.

Cum

SURI

gber

1008

RVIII

5

Cum manè autem surrexisset, quoniam malis, quæ infligerentur, eum nouerat ^{Cap. 25.}
fore superiorem, vt qui Thyrsi esset amulator, in ambos talem pronunciat senten-
tiam: Illum quidem, inquit, qui se à deorum abrupti coniunctione & familiarita-
re, & horum miserorum fraudi, quos Christianos vocant, se adiunxit, Callinicum
iubo eo ense mortem subire: Thyrsum verò, qui multis gloriatur prodigijs, & qui
etiam procurauit, vt miser peruerteretur Callinicus, in quandã ligneam iniectum
caplam, cum ea acutissima ferra minutarim dissecari, vt proluxa illius deceptionis
& præstigijs, dignas etiam post mortem luat pœnas. Atque ille quidem cum in
martyres hanc tulisset sententiam, rursus cepit vacare ijs, quæ se ad manum offe-
rebant, negocijs. Cum eos autem accepissent milites, Callinicum quidem è foro
eductum, cum tempus petiisset & accepisset precatationis, per enssem illata deinde ^{Capite pu-}
morte consummant: Generosum verò Thyrsum cum in quandam machinam im-^{nitur.}
mississent ligneam, vt improbè iusserat Præses, cuidam Vitali & Sabino mandant,
vt tormentum exequantur. Qui cum sursum ferram trahere aggredierentur, ea ^{Vide ma-}
quidem eis videbatur valdè grauis & ductu difficilis: in lignum verò descendebat ^{gnum Dei}
admodum leuis & sublimis: adeo vt illi quidem pondere laborarent, & multo ^{miraculum}
facile circumfluere: lignum autem maneret integrum, id ferra minimè attin- ^{in martyris}
gente. Tandem autem vrgentibus & instantibus illis vehementius, capsã quidem ^{conferuati-}
sua sponte aperitur: egreditur verò athleta latus & alacris, perinde ac si diuinum ^{one.}
quoddam gaudium illius inuasisset animum. Atque eos quidem, qui circũstabant,
tam qui aderant, vt supplicium fumerent, quàm vt solùm spectarent, cepit omnes
stupor & admiratio, & neque poterat vllus eum tangere propter insigne miracu-
lum.

Martyr autem cum sensisset cursum sui certaminis iam venire ad finem, & desu- ^{Cap. 26.}
per audiuisset vocem quandam, eum ad brauia vocantem, manus simul & mentem ^{S. Thyrsi}
in caelum tollens: Ago tibi gratias, Domine Iesu Christe, inquit, quòd me, qui sum ^{precatio.}
indignus, acceperis, & tua hæreditate & choro eorum, qui tibi placuerunt, digna-
tus sis. Et nunc accipe animam meam in pace, & eam introduce ad sacrum tuum al-
tare, ineffabilis apud te lætitiæ futuram participem. Hæc dixit, & cum se vndique
Christi signasset signaculo, in manus illius sanctã deponit animam. Tam facilem ^{Felicissimè}
& tam expeditam in rebus perplexis & dubijs inuenit viam ineffabilis Dei sapien- ^{expirat ani-}
tia. Ecce enim qui ab inimicis tam multis fuerat traditus supplicijs, & ex eis nihil ^{mam.}
grauè & molestem senserat, consentanea & naturali morte excedit è vita.

Multum intercessit temporis: & Diocletianus quidem tyrannicè Romanum ^{Cap. 27.}
inuasit imperium: edictum autem rursus mittitur in omnes partes, vt vel omnes
sint cum eo participes impietatis, aut pœnam mortis subeant. Arrianus ergò, qui
nunc erat Præses Thebaidis, nihil cunctatus, cum mox Asclam & Leonidem acce- ^{Asclas &}
pisset, qui colebant & tuebantur pietatem, eos multis & magnis subiicit tormen- ^{Leonides}
tis: deinde etiam acerbissimè eos à vita liberat. Postquàm verò fuit peractum ab ^{martyres.}
illis martyrium, iuber etiam omnes comprehendi Christianos, qui erant in ciuita- ^{Asclæ & Le-}
te, & maximè, qui erant alijs pietate magis insignes: & ante ipsum quidem poni in- ^{onidis mar-}
strumenta suppliciorum. Deinde ipsos quoquè sisti ante illius faciem. Quæ cum ^{tyrium.}
celerimè facta essent, ipse superbo quidem vultu, superiore autem spiritu: Hoc
cui, inquit, in manu vestra, & hanc rem vestræ potestati permittimus: vt vel sacrifi-
cantes, securè viuatis & liberè: aut, si non pareatis, varijs dedamini supplicijs, & de-
inde etiam ipsi morti. Hæc cum dixisset Præses, & continuo tormenta eis fuissent
ostensa, viri numero triginta & septem, viri & sententijs inuicti & animis, ea qua: ^{37. se offe-}
dicebantur irridentes, quæ cernebantur, omnia despicientes, & sibi inuicem ani- ^{runt crucia-}
mam addentes, cum hoc solum dixissent: Non solum, quàm impiè viuere, sed etiã, ^{mentis.}
quàm rectè in pietate vitam degere, pro ipsa mori esse satius, in media profiliunt
pericula, & tempus continuo arripiunt. Sed alij quidem in eodem prompto & ala-
criter animi studio adhuc persistebant, neque quicquam illos conturbabat eorum,
quæ ad erant.

Quidam autem, nomine quidem Apollonius, ordine verò lector, cum vidisset ^{Cap. 28.}
tormentorum formam & multitudinem, timore completur eius animus, & dissol- ^{Apollonius}
uitur promptum eius animi studium. Cum autem duplex eum inuasisset metus, ^{lector petri}
vnius quidem imminentium suppliciorum: alter autè abnegandæ impietatis, me- ^{metus.}
diam inter vtrunque ingreditur: vt neque animam daret dæmonibus, neq; corpus

ULLS

liſtoribus: ſed ex æquo & illorum effugeret ſacrificia, & horum cruciatus. Quem admodum autem iam parata eſt declarare oratio. Erat vir quidam ſtans prope illum, religione gentilis, nomine autem Philemon, arte tibicen, qui propter eam ab ijs quidem, qui habitabant in regione, vocabatur Choraules. Delectabatur verò is quoque Arrianum, quando paululum laxatus à curis, adſpiciebat ad voluptates. Cùm eum autem propè vidiffet Apollonius, ad ſe vocat, & pollicetur ei quatuor aureos, ſi pro illo ſacrificet: & eum quidem liberet à tormentis: eos verò, qui videbant, & ipſum Arrianum deciperet, dicens ſe Apollonium. Paret his Philemon: & illius quidem veſtem induens, & vultum, quòad eius fieri potuit, operiens, perrexit ad ſacrificium: Deus autem erat, qui hæc procurabat admirabiliter: & Philemonem quidem ad ſe attrahebat per Apollonium: per Philemonem autem Apollonio tenebat coronam martyrij: & ſic per ſe inuicem dans ambobus occaſionem, vt ei familiares euaderent.

Mirabilis
Deus in ope-
ribus ſuis &
in ſuorum
vocatione.

Cap. 29.
Philemon
miro modo
diuinitus il-
luminatur.

Nam cùm Philemonem tunc illuminâſſet, & vt eum veſte animum quoque mutaret, effeciſſet, fecit vt hoc ipſum eſſet, quod ſimulabat. Nam cùm ſe quidem ſigno Crucis ſignâſſet tanquàm Chriſtianus, vt in hoc quoque oſtenderet Apollonium, profectus eſt rectà ad ipſum Præſidem. Ille autem cùm eum vidiffet, eos qui aderat rogabat, quiſnam eſſet. Cùm illi verò dixiffent, Eſt quidem vnus, vt videtur, ex Chriſtianis: ille autem iuſſiſſet ilicò eum ſacrificare: tunc Philemon, mente facilius mutata quàm veſte, & perindè ac reueritus eſſet id, quod imitabatur, aut potius ei, quod eſt videri, vt eſſet etiam adieciſſet, clara voce, quantum poterat, clamabat:

Chriſtianū
ſe pclamat.

Non ſacrifico. Sum enim Chriſtianus, Chriſti ſeruus, Chriſti Dei viui. Præſes autè, Non vididi pauloantè, inquit, qualia & quàm multa perpeſſi ſupplicia Aſclas & Leonides, deindè etiam morte fuère condemnati? Hoc ipſum, inquit, fuit mihi occaſio, quæ me impulit ad martyrium, quòd Aſclas & Leonides ſic pauloantè decertarunt propter Chriſtum: & maximè tolerantia hinc percepi doctrinam, & argumentum fortitudinis. Et alio qui miraculū, quod in * illa tua illi nuper oſtenderunt, quam, cùm per medium fluminis alu eum ferretur, ſtiterunt, quos non induxerit, vt ſe parent ad ſuſcipiendum certamen pro pietate? Cùm deſperaret itaque Præſes ſe poſſe illum à ſua traducere ſententia, Mihi, inquit, accerſite Choraulem Philemonem. fortasè tibiarum illarum dulcedine delinitus, facilius mutabitur: ignorans omninò ſtultus, hunc ipſum eſſe Philemonem, & eadem lingua vtentem: niſi quòd priùs quidem lyra & tibijs, tunc autem diuino loquebatur ſpiritu.

Locus men-
doſus. for.
* nau.

Stultus iu-
dex eum nõ
nouit ob ve-
latam faciè.

Cap. 30.

Cùm ergò tota ferè cohors eius apparitorū obiret populum, & nuſquam poſſet inuenire Philemonè: illius, inquit, frater Theon eſt accerſendus. ipſe enim omninò docebit, vbi ſit Philemon. Cùm autem ad fuiſſet Theon, ille nihil ſciens, qualis eſſet ſcopus Philemonis, Hic eſt, inquit, Philemon, oſtendens fratrem. Statim ergò iuſſit Præſes eum aperire facièm: & cùm vidiffet, vehementer quidè cœpit & profuſè ridere, arbitrans Philemonem hoc omninò facere, vt rideret Chriſtianos: & ideò illam eum induiſſe perſonam, vt alios quoque moueret ad riſum. Deindè illum quidem iuſſit actum deponere & ſimulationem: accedentem verò cum illo ſacrificare. Poſtquam autem contrà dixit Philemon, ſe Chriſto quidem re vera ſeruire: illius autem deos habere pro ludo & ridiculo: Iudicem magnus inuaſit ſtupor & dubitatio. Intuens itaque Philemonem, Per ipſam, inquit, Romanorum ſalutem, vera ne ſunt, quæ in præſentia, o Philemon, à te ſunt, an comparata ad irridendum & ludificandum Chriſtianos? Ille verò, Non Romanorum, inquit, ego, ſed meam ipſius iuro ſalutem, & Dominum meum & Regem Chriſtum, non eſſe irriſionem, nec luſionem, nec fictionem quæ videntur: ſed veram cordis mutationem, & fidem eſſe in Chriſtum certiffimam: & me pro hac confeſſione, non vnquam ſolam, ſed innumerabiles, ſi fieri poſſet, paratum eſſe ſubire mortes.

Conſtanter
conſtitetur
Philemon
Chriſtum,
ſubito mu-
tatus.
Cap. 31.

Hæc ira impleuère Præſidem: & conuerſus ad eos qui circumſtabant, rogabat, an oporteret protinùs occidere Philemonem, qui deos apertè tanta affecterat contumelia, & euafiſſet tam inſigniter impius: an ei rēpus præbere, vt deliberaret, & eius quod fecerat duceretur pœnitentia. Atque populus quidem (Philemonis enim magnò tenebatur deſiderio, & pendebant omnes ab illius lingua & à tibijs) rogauit protinùs Præſidem, nè perderet communem voluptatem ciuitatis: Ille autem volens eius ſoluere conſtantiam, & promptum animi ſtudium: Vides, inquit, o Philemon,

SURI

gber

uover

RVIII

5

Philemon, quanto tui amore tenetur populus, & quemadmodum communem te vocat voluptatem, communem autem existimat laticiam? Tu ergo saltem coru[m] plausus & laudum memor, & faciens quæ sunt & tibi & ijs cõsucta, sacrificia dijs setatoribus. Ecce enim maximum festum mox peragitur, in quo tu quidem præclarè canes, & eorum laudibus tibi oblectabitur animus: aures verò nostras cantu tibi demulcebis. Ad hæc autem Philemon: Hoc, inquit, festum, o Præses, mihi in memoriam reuocat festum, quod illic agitur: honor verò & laus musicæ facit, vt visione apprehendam Angelicam hymnodiam. Scias ergo fore, vt frustra labores, si me coneris à meà dimouere sententia. neq; verò solùm nihil proficies, sed etiam manus mihi in Christum accendes desiderium. Præses autem: Sed etsi omnia, vt dixisti, molesta & graua propter Christum sustineris, quid hinc lucrifacies? Neque enim, etsi omnia pati elegeris, res tibi succeder ad martyrium. Nam neque factus es omninò Christianus, neque accepisti baptismum, conuenienter illorum legibus.

En quælia
promittit
martyrii
stultus
Præses.

Hoc postquam audiuit Philemon, exclamauit: O ignem spiritalem, qui accendit in meis præcordijs. Quantùm tibi debeo, o Præses, quòd me etiam inuitus maximis affecisti beneficijs, sacrum baptismum in memoriam reuocans. Hæc cum dixisset Præsidi, stetit in media turba: & rogo vos, vehementer exclamauit, Si quis inter vos præest Christianus, & contemnit tormenta propter pietatem, ad sit citò, & me diuino impertiat baptismate. Postquam autem vidit omnes victos timore, & qui, vt tempus postulabat, nihil poterant facere iuueniliter, dolore animi cruciatus, & continuo in vocem erumpens cum calidis lachrymis: Deus meus Christe, inquit, qui me benignè adspiciens, à profundo errore me reuocasti, nè sic me despicias, diuinum baptismum minimè affecutum. Sed quo vis modo ostende mihi sacerdotem & aquam, à quo & in qua, similiter atquè alij Christiani, baptizabor. Cùm sic dixisset, nubes desuper continuo descendens, cùm eum stantem medium in orbem comprehendisset, baptizauit. Deindè nubes quidè sursum ascendit: Ille autem, omnibus videntibus, fluente caelesti baptizatus: Vobis, inquit, omnibus videre licuit, qui Christiani quidem estis, nondum autè vultis manifestam esse vestram pietatem, quemadmodum cum nullus vtique ad me ausus esset accedere, ipse veniens apertè Dominus, me maximo dono impertijt baptismatis. Videte ergo, & turpi ac illiberali timore liberemini. Quineriam tu quoquè adspice Præses, relicta, quæ nihil habet vile, insania: cognosce, cuiam Deo te ipsum absque ratione feceris inimicum, & quemadmodum, eo Iudice, sis luiturus poenas.

Cap. 32.

Palàm petiit
se baptizari
S. Philemon

Fluente caelesti miraculo
sè baptizatur.

Cùm martyr sic esset locutus, Præses neq; ea quæ audijt, neq; ea quæ vidit admirabilia, omninò attendens: (res enim planè cæca, est vitium) Hæc quidem, inquit, mitte, o Philemon. Nihil est enim aliud, nisi solùm oculorum deceptio & præstigia. Tu autem dic, quam de causa res despicias adeò dulces: vt neq; tuarum tibiarum vllam ducas rationem, neque maximum nostrum festum vel tantillum tibi veniat in mentem, neque vllum totius populi te capiat desiderium: qui postquam viderint quid em in theatrum, te autem non adspexerint concinnè & modulatè canentem, sed alium pro te sumentem tibias, quantum, putas, lugebunt, modorū tuorum recordantes, & tuæ illicentis suauitatis & gratiæ? Sed hæc quidem Præses, quæ magis feminis, quam viris, conueniunt, seruilibus blanditijs volens corrumpere generosum animū. Philemoni autem tantæ curæ fuerunt ea, quæ dicta sunt, vt postquam cognouit Præsidentem ei tibias tanquam escas proponentem, & sic eum conantem illicere, Deum rogãrit ardentissimè, vt ignem immitteret in tibias, & eas in cinerem redigeret & puluerem: Exaudi me nunc quoquè Domine, dicens, Domine Rex, & quomodo supra me aqua, ita etiam supra meas tibias veniat ignis, & eas de voce, quas, ad tuum currens martyriū, deposui apud Apollonium. Ità Domine Iesus, vt vni huius mei artificij nullæ remaneant reliquæ, neque eas videns quispiam exinde libus, dicat: Hæc sunt tibias Philemonis.

Cap. 33.

O ineptum
præsidentem,
res vanissimas
martyrii
proponentem.

Rogat Deus
Philemonem,
vt ignem in
suas tibias
immitteret.

Nondum finitæ erant preces, & descendit quidè fulmen supra manus Apollonii, & manibus quidem abstinuit admirabiliter: combustis autem tibias, & eas continuo redexit in puluerè & cinerem: perindè ac si fulmen circumduceret quispian, & à quibusnā quidè abstinere, quæ nā verò tangere oporteat, ostenderet. Hinc vtræq; rectè successerunt. Nam & Philemonis votū deductū est ad effectū: Apollonio autem iam aperta erat ianua ad martyrium. Nam Theon frater Philemonis,

Cap. 34.

Mirè exauditur à Deo.

ULLS

Apollonius
ad Præsidiē
ducitur.

tanquam ab aliquo missus, currens omnem rem gestam significat Præsidi, quemadmodum Philemonem sua veste induit Apollonius, & quemadmodum effecerit, ut pro illo adiret ad certamen: & ut fuerit ipse præcipua causa illius exitij. Adducitur ergo mox quoque Apollonius. Quem toruo & furioso vultu intuens Arrianus: Quid hoc est, inquit, omnium hominum sceleratissime, quod fecisti & nobis, & civitati, & huic misero: quod propter arrogantiam quidem deos & leges despiciens, metu autem tormenta declinans, cum eo mutasti vestem, & quibusdam maleficijs cor eius peruertisti, prius civitatem maxima voluptate? Oportebat, si sic timebas supplicia, ad me accedere, & tuum animum aperire. Ego verò omnino id tibi remissem lege humanitatis, & neque tibi fuisset exhibitum negocium, neque tu exhibuisses alijs: sed liberatus à metu & periculis, securè vixisses, & sine vlla molestia.

Cap. 35.

Hæc cum dixisset Præsides, excipiens Apollonius: Quod nos quidem contumeliji & maledictis iure infesteris, ne ipse quidem contraxerim, ut qui meis primus accusem: verum non idè, quod tantorum bonorum illi causa fuerim, sed quod non mihi multo prius: & non quod ipse meam vestem induerit, sed quod ego vestem illius induerim. Quoniam tamen per ipsam ambo verè salutarium indumento induti sumus, ijs iudicijs, quæ verus novit Deus, certò scias, neque posthac Philemonem, neque Apollonium dijs sacrificaturos. Quod si prius timiditatis à te sum accusatus, nunc maximam & apertam ostendam fortitudinè. Propter hæc iram spirans Arrianus, ipsum quidè iubet maioribus reseruari cruciatibus, Philemoni autem à tribus militibus fortiter cædi oculos. Cum verò populus ea, quæ fiebant, agrè tulisset, & clamaret, ut milites ab eo abstinere: molestè enim ferebant illum pati, qui eos voluptate affecerat: dicebat Præsides, Tu saltè modò miserere Philemon. Sin minùs, at populi quidem, cuius pro te acerbe discerpunt viscera. Te enim oportet considerare, quod si te tam paruum & leue subeunte supplicij, ostendunt

Apollonius
antè timi-
dus, nunc for-
tissimè se-
gerit.

Vide subdo-
lam facinor-
linguam.

tantam animi perturbationem: quid fiet, si maioribus malis afficiaris? Ego enim, ut tibi quoque meam mentem aperiam, non temerè possum credere ijs, quæ videntur: sed hoc mihi das coniiciendum, quod populi volens in te amorem experiri, simulasti te esse Christianum, & dijs sacrificare recusasti. Si ergo hæc est vera causa tuæ mutationis, & pulchrè nosti, quantum tibi benè velit populus: & quemadmodum, cum tibi cæditur facies, ipsi corde & animo magis afficiuntur, sacrificia tu quoque Philemon: & quem ex incussis tibi colaphis acceperunt dolorè, leni per gaudium, quod postea consequetur: & prandeamus in templo Serapidis, & lætitia maxima fruamur & delicijs.

Cap. 36.

Philemon autem Iudici: Mihi quidem, inquit, coena parata est in cælis. Ad populum verò conuersus: Cur, inquit, si ego cædar, vobis est molestum? Atqui quando eram Choræules, multi nos feriebant adulescentes: & nonnunquam faciebant etiam peiora & graviora. Vos autem suaviter & profusè ridebatis: eamque rem vos reuerè esse vestras putabatis delicias. Sed nunc consentaneum est, vestrum dolorem esse lætitiā & gaudium Angelorum: quorum lætitia est mihi magna cura, & quos ego volo per me delectare, cum sim Christianus, & colam pietatè. Hæc cum audisset Præsides, & de Philemone omnem spem abieciisset, tunc in eum graviora aggreditur supplicia: & Philemoni & Apollonio iubet perfoditalos, & funes eis alligari: & sic per totam civitatem duci martyres. Cum citò autem factum fuisset, quod iusserat, eos rursus iubet ad se adduci. Qui cum essent adducti, propius accedens ad Philemonem: Vides, inquit, ô Philemon, quam sint gravia & molesta, quæ inferuntur, supplicia? Vbi est autem vobis inuictus ille Deus: & cur non vos à præsentibus liberavit calamitate? Ad hæc Philemon: Nondum nosti, inquit, Arriane, quemadmodum non verbis solum, sed etiam factis ostendimus fortitudinem, & tormenta vicimus experientia? Nostri verò Dei virtutis multa quidè etiam alia vidisti in nobis signa: aquam de cælo, ignem de cælo: nè dicam ea, quæ vidisti per Asclam & Leonidam. Quod si etiam plura quæris, ego tibi alia quoque ostendam. Prius autem, quomodo ab ipso custodiar, ego tanquam figura quadam tibi ostendam. Hæc cum dixisset, petiit ut sibi construatur quadam Ocnus æneus. significat verò apud eos, qui in ea regione habitant, hoc vocabulum, speciem quandam currus muliebris.

Cap. 37.

Cum Præsides autem annuisset, & currus, ut ille petierat, esset constructus, iubet adduci

SURI

q. ber
1012

RVIII

5

Immani in-
primis sup-
plicio affi-
ciuntur mar-
tyres.

adduci puellum, & in eum immitti & diligenter includi: congregari verò omnes, qui erant in ciuitate periti sagittandi, & ad curram iaculari tanquam ad scopum: & non cessare iaculari, donec torus currus esset tectus sagittis. Atque illi quidem congregati sic faciebant: Aes autem (erat enim huiusmodi, vt ad resistendum aciei velorum, ictus acciperet extrinsecus) intus illaesus conseruabat puerum. Cum vero & ipsi sagittando essent defessi, & tela eis defecissent, puer educitur illaesus. Et stabat quidem Praeses dubius, cur hæc fierent. Dicit autem martyr Arriano: Hoc, inquit, o Praeses, est tibi euidentis imago meae salutis. Quomodo enim hic puer, etiam si tibi ad nihil possit esse utilis, nihil tamen graue passus est à tam multis viris & iaculis, ac optimè munitus: eodem modo ego quoque, etiamsi mihi innumera bellia inflicta fuerint supplicia, nullius horum curam geram. ea enim obtundit & obbetat mei Christi virtus, quæ me circumcirca muro munit adamantino. Propter hæc ira impletur Arrianus: & cum vellet verba martyris conuincere, facit vt ea potius deducantur ad effectum. Nam cum è quadam arbore suspendisset iustum, quæ stabat quidem iuxta tribunal, vocabatur autem Persei, circa eum ex omni parte statuit sagittarios. Et illi quidem fortiter torquebant: ille verò sua ad Dominum oratione omnia tela similiter depellebat. Nam alia quidem cadebant in terram, alia verò figebantur in arbore, alia autem admirabiliter pendebant ex ære.

Postquam verò eis quidem fuerunt exinanitæ pharetræ, martyr autem nihil omnino graue patiebatur, Praeses hæc videns, non poterat credere ijs, quæ cernebat: & præ admiratione occurrit ad miraculum. Nam ille quidem studebat scire, an vera essent quæ videbantur. Cum ad locum autem accessisset, Philemonem vidit apertè in arbore. Interim autem, ex aëreis illis iaculis vnum aduolans, ferit ei dexterum oculum, eumque excæcat. hæc verò excæcatio, fuit Iudici principium illuminationis. Vide enim Dei sapientiam, quæ è longinquo contexit, & admirabiliter variat viles rerum dispensationes. Arrianus enim multum quidem Christianum, multum autem etiam Christianos infectatus est maledictis, vt qui graui dolore vitaretur. A malo tamen victus, iussit deferri martyrem. Deinde etiam rogauit, vt curaret oculum, ex eo quod passus fuerat stultus, dicens, quòd quomodo admirabiliter fuerat potens ad percutiendum, ita sit etiam ad sanandum admirabilis. Ille autem: Nunc quidem, inquit, tibi differo sanationem, nè beneficium acceptum rursus voces praestigias, & ipse inconsideratè me tibi reum constituam. Sed quando ex corpore excessero, (iam autem finis appropinquat) veniens ad meum sepulcrum, & ex eo puluerem accipiens, eo vnge oculum, inuocàs tu quoque Christi nomen: & non diu post, sed statim sequentem habebis sanitatem.

Post hoc non differt Arrianus: sed amborum simul, Philemonis & Apollonij, amputat capita. Nam siue mentiatur Philemon, inquit, iræ medebor: Sin minus, mihi curabitur oculus. Tales quidem fuere athleticis occasiones martyrij: tales autem etiam exitus. Quoniam verò oportebat Arrianum quoque non solum esse oculo occæcatum, sed illum quoque simul esse animo illuminatum, hoc quoque contemnitur ea, quæ præcesserunt. Nam cum reliquæ fuissent, vt par erat, à pijs habitæ in honore, & cum Ascla & Leonida diuinis Christi martyribus depositæ: Arrianus statim (non sinebat enim oculus eum esse desidem) accedit ad eum, sicut fuerat ei prædictum: & cum sustulisset puluerem, inungit oculum: In nomine tuo, Iesu Christe, dicens, propter quem isti mortem sua sponte elegerunt, impono puluerem meo oculo: & si rursus ad spexero, ipse quoque dicam nõ esse alium Deum, præter te. Hæc cum dixisset, statim duplicem inuenit curationem, nempe & oculi, & animæ. Nam illo quidem videt solem, hæc verò veritatem. Egre ditur ergo lætus & clamans, Sum Christianus, & coram multis testibus confitens acceptum beneficium. Domum autem reuersus, & coram multis testibus confitens acceptum beneficium. Christianos relaxat è vinculis. Tot enim tunc erant propter Christum in vinculis. Deinde cum preciosas accepisset sindones, cum multis aromatibus, cum multis alijs, & duobus Episcopis, rursus venit ad thecas sanctorum, & horum venerandas reliquias delirer simul & piè terra regit.

Cum de eo autem fama iam fuisset delata ad Diocletianum, quòd Christianus ex Graeco factus esset Arrianus, & quòd sacrificare nequaquam in animum induceret, mittit ille quatuor protectores, iubens vt eum quamprimùm adducerent:

Qqqq 3 vt ac-

Vide quid efficiat feruens Christi amor in sanctis martyribus.

Precibus pellit tela omnia.

Cap. 38.

Eccè quomodo medio eternallyter prædestinatos ad se vocet Christus

Cap. 39.

Philemon & Apollonius decollantur.

Præclarum miraculum ex puluere sepulcri S. Philemonis

Cap. 40.

ULLS

vt accuratè sciret, an vera essent, quæ dicebantur. Atque isti quidem cum ipsi comprahendissent, vrgebant ad iter incundum. Ille autem persuadet ijs, qui tanto perè vrgebant, ductoribus, cum id nummis emisset octingentis, vt paruo tempore sibi liceret accedere ad reliquias martyrum. Cum ergo ei data facultate accessisset, rogabat, pronus cadebat, supplicabat, puluerem amplectebatur, & precabatur, vt ei opem ferrent in certamine. & vox statim audita est è sepulcro (videbatur autem vox esse Philemonis) dicens: Esto fortis, Arriane, & nullus meruste inuadat. Ecce enim Dominus te ad seipsum accersit, & ducit ad certamina, & incipit tibi contexere coronam martyrij. Habebis verò eos quoque, qui tead eam deducunt protectores, laborum simul socios & remunerationis. Illum, cum hæc audisset, subijt stupor & admiratio simul cum ijs, qui aderant, & ei potestate data à protectoribus, domum suam est reuersus. Quo in loco copiosiorè à superis gratiam consecutus, prædicit suis & tempus sui decessus & modum. Nam cum pueros, qui erant domi suæ, vocasset: Nunc quidem, inquit, venietis nobiscum vsque ad Alexandriam. Deindè ego quidem ducar ad Imperatorem, & Deo à superis ferente auxilium, hoc mihi propositum certamè peragam octauo mensis Phamenoth, in saccum iniectus, & proiectus in mare. Vos autem (sit verò vobis cura, quod dictum est) vndecimo eiusdem mensis circa horam sextam, venite ad litus: & cum corpus meum inueneritis, quod vehetur à tergo delphini, id tollite, & deponite cum alijs martyribus.

Præfcs con-
uersus inuo-
cat sanctos,
& exauditur.

Arrianus
Præfcs futu-
ra prædicit.

Cap. 41.

Hæc cum dixisset, ducitur ad Imperatorem Diocletianum: & ipse primum quidem cum eo agit benignè & placidè. Deindè paratur lauacrum, & ante lauacrum ara: ara autem erat Apollinis. Et simul quidem lauantur Imperator & Arrianus. Egressi autem è lauacro, cum ara appropinquassent: Sacrifica, ô Arriane, inquit Diocletianus, maximo deo Apollini. Sic enim, vt par est, exhilarati, alacri deindè animo veniemus ad cœnam. Ille verò: Et quomodò possem ego, inquit, ô Imperator, post tot & tanta Christi, qui est solus Deus viuus, miracula, quorum non sunt inanes fabulæ & rumores, sed ipsi nobis testimonium præbuerunt oculi: Quomodo ergo ego, qui tot & tanta vidi, cum quidè relinquam, sacrificabo autem his inanibus, & nullo sensu præditis? Hic fuit deprehensa & conuicta Diocletiani simulatio, & ficta quam induerat persona: & quam sibi illiuerat mansuetudinem exuens & benignitatem, ad suam redijt consuetudinem, & his excepit Arrianum, nempe vinculis manuum, catapultis pedum, profunda in agro fossa, magnorum & molarium lapidum magnitudine. His enim, cum eum vincum trussissent in hiatum, desuper obruebant.

Constante
apud Dio-
cletianum
confitetur
Christum.

Malè acci-
pitur à ty-
ranno.

Cap. 42.

Posteà autem ipse quoque, vt qui deiecerat inimicum, thronum ponit excelsiorem. Et ille quidem seuerus cum grauitate sedebat & seueritate: iubebat autè milites eum ludificari, irridens miser, & dicens impia & blasphema: Videam, inquit, quid ei proderit Christus, & quæadmodum liberabit eum è meis manibus: & quæ sunt similia, puluis marcidus insolenter iactans. Deindè cum equum superbe & gloriose ascendisset, ipse quidem tanquam qui fortia & præclara gessisset, venit in regiam: Dei autem prouidentia quam sit ineffabilis, & vt ingrediatur per ea, quæ sunt contraria, non multò post euadit manifestum. Nam ingreditur quidem Imperator in cubiculum, vt paululum requiescat: videt verò spectaculum terribile, (ô Domine & Rex omnium Christe, & quod est solum tuæ infinitæ, & quæ inuestigari non potest potentia) nempe illos quidem compedes & lapides, cum quibus in fossam demiserat martyrem, lecto * apprehensus imperatorio: ipsum autè Arrianum iacentem in eodem cubili, & regaliter in eo quiescentem. Hæc cum vidisset Diocletianus, fuit conturbatus & exterritus, existimans aliquem ex ijs, qui erant in regia, inuadere tyrannidem. Clamabat itaque & cõuocabat eos, qui essent opem

* appensos,
legendum
puto.

Christus sua
declarat po-
tentiam.

Cap. 43.

Propter hæc Diocletianus fuit animo obstupefactus, sermoque fuit ei impeditus, & neque vocem quidem omninò poterat emittere. Vix tandem ad se rediens, foras processit, timore perturbatus, & clamore impleuit regiam: O improbam artem, dicens, ô præstigias. Nemo hucusquè tale quid fecit: & multas eiusmodi dicebat nugas.

SURI

q.ber
iob.ber

RVITI

5

ungas. Deinde etiam maiori ira accensus, iussit statim saccum afferri, in quo esset quidem arena, sed non esset ea plenus, immò esset magna ex parte vacuus. Ut poneret quidem, aiebat, arena deorsum trahatur: eo autem, quod est vacuum, suscipiatur Arrianum, in quem iniectum, iubet eum dimitti in alto mari. Interim verò Protectores quoque, ut quorum animi priore miraculo essent moti, confitentur se esse Christianos: & accedentes ad Diocletianum, Quanam de causa, aiebat, hostentur. 4. Protectores Christi liberè confitentur.

Arrianum, qui nihil mali quidem fecit, immò verò Deo, vero est coniunctus & familiaris, & per ipsum non pauca fecit miracula, adeò ut omnes qui ei Deo crederent, confidant quòd etiamsi quis mortuus fuerit, viuet: etsi in fossam fuerit proiectus, etiamsi lapidibus obrutus, etiamsi sit sub petris, etiamsi omnia simul fuerit passus graui, possit rursus seruari ex omnibus: Cur eum tanquam maleficum quempiam iussisti in mare deijci? Cum ipso ergò nos quoque nos ipsos preberemus, & rogamus, ut eandem mortem, quam ipse, subeamus. Credimus enim Deum Arriani, qui eum eduxit ex profundo terræ, & vinculis, & tantis lapidibus, posse nos quoque suscitare, & ad optimam vitam traducere, & longè beatissimam.

Ad hæc ille admodum ironicè: Ego etiam priùs, inquit, quando eram eiusdem Cap. 44. sententia, & eratis studiosi, ut me obseruaretis, nullam, ut scitis, vestram repuli petitionem: sed semper vos exaudij, & ut pater filiorum, sic vestri curam gessi. Quin etiam nunc quoque, etsi in patrios deos impij, & in nos infideles extiteritis, ne sic quidem vos repellam. Sed quoniam sitis eandem mortem, quam Arrianus, ego eum quoque vobis concedam lubentissimè. Theotychus autem, qui erat primus illorum, excipiens: Deus, inquit, ò Imperator, ad quem migramus, & in quem resoluimur: qui nobis nomen præbuit admirabile, & cui placuit, ut nos mortem pro eo subiremus, ipse te remunerabitur pro meritis tuè in nos affectionis. Sed si hoc quoque à te potest impetrari, rogo te, ò Imperator, ut meas facultates liceat in duas partes diuidere: & vna quidem pars aulae consecretur regiae: altera verò distribuatur orphanis & viduis. Cum ipse autem adhuc plura vellet dicere, qui erant cum eo tres, dixerunt: Frater Theotychè, harum quidem rerum curam relinquamus Deo, qui curat res nostras: in presentia verò nos nostri decessus curam geramus. Præclara vox martyrum. Propter quòd diu cogitabundus stetit Diocletianus, ut qui videretur admirari eorum in morte contemnenda magnum & excelsum animum.

Cum eum aut sic vidisset affectu Arrianus. Sed nolij, inquit, ò Imperator, nostram Cap. 45. amplius differre migrationem. fortasse enim sunt hæc maligni insidiæ, ut nobis interparcursum decertationis. Tunc cum de eorum mutatione spem omnem abiecisset Diocletianus, iubet alios quatuor saccos afferri cum arena, & similem Arriano mortem subire Protectores. & sic effectum deducta est prædictio Philemonis, ipsis verò in mare proiectis, statim accedens delphinus maior, quàm soleat esse delphinus, & robore & magnitudine, & ceto magna ex parte similis, & natura plane aliena & admiranda, quinque simul saccos admirabiliter securè fert humeris, & tanquam quædam nauis, onus vehit Alexandriam. Pueri autem (expectabant enim adhuc in ipso litore, ut eis prædictum fuerat ab Arriano, & horam accuratè obseruabant) postquam delphinum viderunt cum onere, stupent quidem rei ipsius magnitudinem: nihilominus verò t, quòd sacci quoque tuto fuissent adducti, adeò ut ei nullus caderet ex humeris, cum natura essent leues & lubrici. Dubitantibus autem pueris, quemadmodum dominus quidem Arrianus de solo suo corpore dixisset fore, ut id apportaretur à delphino, nunc verò præter ipsum vident leuata quatuor, vox quædam diuini or ab eis est audita: Venite vos, dicens, & domini vestri, & Protectorum accepturi corpora. Qui enim illum ad suam vitam euocauit, eos quoque vocauit cum eo similiter. Cum ea ergò acceperitis, cum Acla & Leonida honorificè deponite. Et sic quidem vox.

Delphinus autem cum saccos posuisset in litore, rursus enatauit in mare. Pueri Cap. 46. verò cum ea honorificè sustulissent, & in nauem immisissent, per fluuium portabant. Cum autem tres dies & toridè noctes nauigassent, appropinquant metropoli Antinoëtarum, ubi oportebat eas sacras deponi reliquias. Cum eos verò somnus oppressisset, nauis plenis velis aduolans, momento temporis stetit in illo loco, & vox exaudita fuit admirabiliter: Theodotion, (Hoc enim erat nomen gubernatoris) hic est locus, qui est sanctorum corpora fortiturus. Ille ergò excitatus, cum inuenisset nauem veluti vincam compedibus, descendit quidem de nauē: celeriter

ULS

En vt olim
antiquitas
exceperit
sanctorum
reliquias.

autem profectus in ciuitatem, significat miraculum. Protinus verò publicè confluunt omnes, gestantes lampades & coronas, & diuinos hymnos canentes. Et cum sic eas præclarè & magnificè illic deposuissent, vberes fructus miraculorū quodidè colligunt: Ad gloriam patris & filij & spiritus sancti, vnius diuinitatis & potentia, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

DE S. SPIRIDONE Episcopo quare supra 12. Decembris.

MARTYRIVM SS. ARIS, PROMI ET ELIÆ,
VT HABETVR OCTAVO LIBRO ECCLES. HISTO-
ria Eusebij Casarensis cap. 20. nouæ versionis Ioban-
nis Christophorsoni.

14. Decēbr.

Aris, Prom^o
& Elias, pro
Christo oc-
ciduntur.

DECIMOQVARTO die mensis Apellai, proximè in-
equentis, hoc est, ad decimum nonum Calendas Ianua-
rij, quidam pij viri ex Aegypto profecti (in Ciliciā nan-
que iter susceperant, vt confessores qui ibi versabantur,
sua curatione subleuarent Casarea) ab his qui diligen-
ter homines ad portas ciuitatis accedentes persecutan-
tur, capti sunt. Ex quibus alij eandem cum illis quibus
erant in seruituri, sententiam & condemnationem sub-
ierunt: vt oculi nempe & pedes cruciatu illis labefacta-
rentur. Tres autem illorum Ascaloni, vbi capti erant,
admirabilem fortitudinis vim in fidei suæ confessione
ostendentes, varijs martyrij generibus defuncti sunt. Nam vnus illorum in rogam
coniectus fuit, cui nomen Aris: reliquis duobus, qui Promus & Elias appellaban-
tur, capita amputata.

DE SS. ARSENIO, Isidoro, Herone, & Dioscoro puero, quare supra
3. Decembris in historia sanctorum martyrum Alexandrinorum.

SANCTI PATRIS NOSTRI ET CONFESSO-
RIS THEODORI STVDITAE ORATIO FVNEBRIS IN
S. Platonem patrem spiritualem. Habetur in 7. Tomo Aloysij Lipo-
mani Episcopi Veronensis. Nos eam per capitula
marginis adiecta distinximus.

16. Decēbr.
Cap. 1.
Rhetorū &
sophistarū
studium.

ORATORVM quidem & sophistarum omne studium
est, non vt ad scribendū se conferentes, quod verum est
assequantur, sed vt dictioni splendorem adhibeant, &
poetarum versus concidentes, verbis illinc sumptis nar-
rationem suam ornent, ac sublimem reddant, & eo-
rum aures, à quibus audiuntur, orationis suauitate ob-
lectent. Verborum enim concinnitate auditores de-
mulcent, & probabilitate decipiunt, parū curantes, vt
vera dicant: quippè qui opiniones captant, & studio
placendi hominibus omnino seruiūt. Quos verò amor
veritatis tenet, illi vnum hoc curant, vt, quæ sunt, ea di-
cant, & veritatem ipsam honorent, quanuis oratio concinnitatem & elegantiam
non sit habitura. Cum enim veritatis pulchritudinem expectant, comptis dictioni-
bus, quæ stragulis quibusdam pictis similes sunt, multam salutem dicunt, id enim
veræ sapientia proprium est.

Cap. 2.

Ità certè & ego, qui mēte sum exigua, oratione & spiritu valdè tenui patrem me-
um laudabo, non vt illi hac laudatione gratū faciam: Quæ enim gratia illi hæc ef-
fer, qui nulla re ex his, quæ hīc sunt, delectatur, cum cælestē conditionem sortitus
sit, cuius qui compos fuerit, præsentia hæc irridet, cum nihil in eis stabile sit, neque
beatum: sed tanquàm vmbra prætereant, & vt verni flores corumpantur? Ad hæc
si, cum in terris esset, indignum se arbitrabatur, qui vel in monachorum numero
centē-

SURI

aber
Nobis

RVITI
5